TÕLGE

VANEMLIKU VASTUTUSE JA LASTEKAITSEMEETMETEGA SEOTUD KOHTUALLUVUST, KOHALDATAVAT SEADUST, TUNNUSTAMIST, KOHTUOTSUSTE TÄITMIST JA KOOSTÖÖD KÄSITLEV KONVENTSIOON

(Sõlmitud 19. oktoobril 1996)

Käesolevale konventsioonile allakirjutanud riigid,

arvestades vajadust parandada lastekaitset teatavates rahvusvahelistes olukordades,

soovides vältida konflikti oma õigussüsteemide vahel lastekaitsemeetmetega seotud pädevuse, kohaldatava õiguse, tunnustamise ja meetmete rakendamise suhtes,

tuletades meelde lastekaitsealase rahvusvahelise koostöö olulisust,

kinnitades, et lapse parimad huvid tuleb seada esikohale,

märkides, et alaealiste kaitse suhtes ametiasutuste volitusi ja kohaldatavat õigust käsitlev 5. oktoobri 1961. aasta konventsioon tuleks uuesti läbi vaadata,

soovides kehtestada sel eesmärgil üldsätted, võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni,

on kokku leppinud järgmises:

I PEATÜKK

KONVENTSIOONI REGULEERIMISALA

Artikkel 1

1. Käesoleva konventsiooni eesmärgid on järgmised:

a) määrata kindlaks riik, kelle ametiasutused on pädevad võtma meetmeid lapse isiku või vara kaitseks;

b) määrata kindlaks, millist õigust peavad need ametiasutused oma pädevuse kasutamisel kohaldama;

c) määrata kindlaks vanemliku vastutuse suhtes kohaldatav õigus;

d) näha ette selliste kaitsemeetmete tunnustamine ja rakendamine kõikides osalisriikides;

e) seada sisse osalisriikide ametiasutuste vaheline koostöö, mis on vajalik käesoleva konventsiooni eesmärkide saavutamiseks.

2. Käesolevas konventsioonis hõlmab „vanemlik vastutus" vanema õigusi või muud analoogilist õigussuhet, millega määratakse kindlaks vanemate, eestkostjate või teiste seaduslike esindajate õigused, volitused ja vastutus lapse isiku või vara suhtes.

Artikkel 2

Konventsioon kehtib laste suhtes nende sünnihetkest kuni nende 18aastaseks saamiseni.

Artikkel 3

Artiklis 1 nimetatud meetmed võivad käsitleda eelkõige järgmist:

a) vanemliku vastutuse tekkimine, teostamine, äravõtmine või piiramine ning selle delegeerimine;

b) eestkosteõigused, sealhulgas lapse hooldamisega seotud õigused, eelkõige õigus määrata kindlaks lapse elukoht, ja lapsega suhtlemise õigused, sealhulgas õigus viia laps piiratud ajaks mujale kui tema alaline elukoht;

c) eestkoste, hooldus ja samalaadsed instituudid;

d) iga sellise isiku või organi määramine ja ülesanded, kes vastutab lapse isiku või tema vara eest või esindab või abistab last;

e) lapse paigutamine kasuperekonda või hooldeasutusse või lapse hooldamine *kafalah* või samalaadse institutsiooni poolt;

f) ametiasutuste järelevalve lapse hooldamise üle isiku poolt, kes on lapse eest vastutav;

g) lapse vara haldamine, säilitamine või käsutamine.

Artikkel 4

Käesolevat konventsiooni ei kohaldata järgmise suhtes:

a) põlvnemise tuvastamine või vaidlustamine;

b) lapsendamisotsused, lapsendamisega seotud ettevalmistavad meetmed ning lapsendamise kehtetuks tunnistamine või tühistamine;

c) lapse nimi ja eesnimed;

d) emantsipatsioon;

e) ülalpidamiskohustused;

f) usaldusomand või pärimine;

g) sotsiaalkindlustus;

h) üldist laadi meetmed haridus- ja tervishoiuküsimustes;

i) laste poolt toime pandud kriminaalkuritegude tulemusel võetud meetmed;

j) otsused varjupaigaõiguse ja immigratsiooni kohta.

II PEATÜKK

KOHTUALLUVUS

Artikkel 5

1. Lapse alalise elukoha osalisriigi haldus- ja kohtuorganid on pädevad võtma meetmeid, mis on ette nähtud lapse isiku või vara kaitseks.

2. Vastavalt artiklile 7 on lapse alalise elukoha muutumisel see pädevus uue alalise elukoha riigi asutustel.

Artikkel 6

1. Pagulaslaste ja nende laste puhul, kes on oma riigis esinevate rahutuste tõttu rahvusvaheliselt ümber asustatud, on artikli 5 lõikes 1 sätestatud pädevus selle osalisriigi asutustel, kelle territooriumil need lapsed ümberasustamise tõttu on.

2. Eelmise lõike sätteid kohaldatakse ka laste suhtes, kelle alalist elukohta ei ole võimalik kindlaks teha.

Artikkel 7

1. Lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise korral säilitavad selle osalisriigi asutused, kus oli lapse alaline elukoht vahetult enne äraviimist või kinnipidamist, oma pädevuse kuni laps on saanud alalise elukoha teises riigis, ja kui:

a) iga isik, institutsioon või muu organ, kellel on eestkosteõigus, on nõustunud äraviimise või kinnipidamisega, või

b) laps on elanud teises riigis vähemalt ühe aasta pärast seda, kui isik, institutsioon või muu organ, kellel on eestkosteõigus, teab või oleks pidanud teadma lapse asukohta, ükski sel ajavahemikul esitatud tagasisaatmise taotlus ei ole pooleli ja laps on end uues keskkonnas sisse seadnud.

2. Lapse äraviimine või kinnipidamine on ebaseaduslik, kui:

a) sellega rikutakse isikule, institutsioonile või muule organile ühiselt või üksi antud eestkosteõigusi selle riigi seaduste alusel, kus oli lapse alaline elukoht enne äraviimist või kinnipidamist; ning

b) äraviimise või kinnipidamise ajal neid õigusi üksi või koos teistega teostati või oleks teostatud, kui äraviimist või kinnipidamist ei oleks toimunud.

Punktis a nimetatud eestkosteõigus võib tekkida eelkõige seadusest tulenevalt, kohtu või haldusotsuse alusel või selles riigis õigusliku toimega lepingu alusel.

3. Kuni lõikes 1 nimetatud asutused säilitavad oma pädevuse, võivad selle osalisriigi asutused, kuhu laps on viidud või kus teda kinni peetakse, võtta artikli 11 alusel üksnes selliseid kiireloomulisi meetmeid, mis on vajalikud lapse isiku või vara kaitseks.

Artikkel 8

1. Erandina võib artikli 5 või 6 alusel pädev osalisriigi asutus, kui ta arvab, et teise osalisriigi asutus saaks konkreetsel juhul lapse parimaid huve paremini hinnata:

— taotleda, et teine asutus võtaks otse või oma riigi keskasutuse abil endale pädevuse selliste kaitsemeetmete võtmiseks, mida ta peab vajalikuks, või

— peatada juhtumi käsitlemine ja kutsuda lepinguosalisi üles esitama sellise taotluse teise riigi asutusele.

2. Osalisriigid, kelle asutuste poole pöördutakse vastavalt eelmises lõikes sätestatule, on järgmised:

a) riik, mille kodanik laps on;

b) riik, kus asub lapse vara;

c) riik, mille asutustele on esitatud abielulahutuse, lapse vanemate lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise taotlus;

d) riik, millega laps on märkimisväärselt seotud.

3. Asjaomased asutused võivad alustada arutelu.

4. Asutus, kelle poole pöördutakse vastavalt lõikes 1 sätestatule, võib saada pädevuse artikli 5 või 6 alusel pädeva asutuse asemel, kui ta arvab, et see on lapse parimates huvides.

Artikkel 9

1. Kui artikli 8 lõikes 2 osutatud osalisriigi asutused arvavad, et nad saavad lapse parimaid huvisid paremini hinnata, võivad nad:

— taotleda, et lapse alalise elukoha osalisriigi pädeval asutusel oleks otseselt või selle riigi keskasutuse abil õigus teostada pädevust, et võtta kaitsemeetmeid, mida nad peavad vajalikuks, või

— kutsuda lepinguosalisi üles esitama sellise taotluse lapse alalise elukoha osalisriigi asutusele.

2. Asjaomased asutused võivad alustada arutelu.

3. Taotluse esitanud asutus võib teostada pädevust lapse alalise elukoha osalisriigi asutuse asemel üksnes juhul, kui see asutus on taotluse rahuldanud.

Artikkel 10

1. Ilma et see piiraks artiklite 5–9 kohaldamist, võtavad osalisriigi asutused, kes teostavad pädevust, et teha otsust teises osalisriigis alalist elukohta omava lapse vanemate abielulahutuse või lahuselu või nende abielu kehtetuks tunnistamise taotluse kohta, kui see on sätestatud osalisriigi õiguses, meetmeid, mis on vajalikud selle lapse isiku või vara kaitseks, kui:

a) menetluse alustamisel elab üks lapse vanematest alaliselt selles riigis ja ühel abikaasadest on vanemlik vastutus lapse eest, ja

b) vanemad ja teised isikud, kellel on vanemlik vastutus lapse eest, on nõustunud nende asutuste pädevusega võtta selliseid meetmeid ja see on lapse parimates huvides.

2. Lõikes 1 sätestatud pädevus võtta meetmeid lapse kaitseks lõpeb niipea, kui abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise taotluse rahuldamise või rahuldamatajätmise otsus on jõustunud või kui menetlus on lõppenud mõnel muul põhjusel.

Artikkel 11

1. Edasilükkamatutel juhtudel on selle osalisriigi asutustel, kelle territooriumil laps või lapsele kuuluv vara asub, pädevus võtta mis tahes kaitsemeetmeid.

2. Eelmise lõike alusel osalisriigis alaliselt elava lapse suhtes võetud meetmed aeguvad niipea, kui artiklite 5–10 alusel pädevad asutused on võtnud olukorrale vastavad meetmed.

3. Lõike 1 alusel kolmandas riigis alaliselt elava lapse suhtes võetud meetmed aeguvad igas osalisriigis niipea, kui olukorrale vastavaid ja teise riigi asutuste poolt võetud meetmeid tunnustab kõnealune osalisriik.

Artikkel 12

1. Vastavalt artiklile 7 on nende osalisriikide asutustel, kelle territooriumil laps või tema vara asub, pädevus võtta lapse isiku või vara kaitseks ajutisi meetmeid, millel on kõnealuse riigiga piirduv territoriaalne toime, kui sellised meetmed ei sobi kokku artiklite 5–10 alusel pädevate asutuste poolt juba võetud meetmetega.

2. Eelmise lõike alusel osalisriigis alaliselt elava lapse suhtes võetud meetmed aeguvad niipea, kui artiklite 5–10 alusel pädevad asutused on teinud otsuse olukorrale vastavate kaitsemeetmete kohta.

3. Lõike 1 alusel kolmandas riigis alaliselt elava lapse suhtes võetud meetmed aeguvad osalisriigis, kus meetmed võeti, niipea, kui olukorrale vastavaid ja teise riigi asutuste poolt võetud meetmeid tunnustab kõnealune osalisriik.

Artikkel 13

1. Osalisriigi asutused, kellel on artiklite 5–10 alusel pädevus võtta meetmeid lapse isiku või vara kaitseks, peavad hoiduma selle pädevuse teostamisest, kui menetluse alustamise ajal on vastavaid meetmeid taotletud teise osalisriigi asutustelt, kellel on taotlemise hetkel pädevus artiklite 5–10 alusel, ja need on endiselt otsustamisel.

2. Eelmise lõike sätteid ei kohaldata juhul, kui asutused, kellele meetmete taotlus algselt esitati, on pädevusest loobunud.

Artikkel 14

Artiklite 5–10 kohaldamisel võetud meetmed kehtivad vastavalt nende tingimustele ka siis, kui asjaolude muutumise tõttu on kõrvaldatud alus, millel pädevus põhines, kuni konventsiooni alusel pädevad asutused ei ole neid meetmeid muutnud, asendanud ega lõpetanud.

III PEATÜKK

KOHALDATAV ÕIGUS

Artikkel 15

1. Osalisriigid kohaldavad oma pädevuse teostamisel II peatüki sätete alusel oma siseriiklikku õigust.

2. Kuivõrd lapse isiku või vara kaitse seda nõuab, võivad nad siiski erandkorras kohaldada või võtta arvesse selle riigi õigust, kes on antud olukorraga märkimisväärselt seotud.

3. Kui lapse alaliseks elukohaks saab teine osalisriik, hakatakse endises elukohariigis võetud meetmete kohaldamistingimusi elukoha muutumise hetkest alates reguleerima nimetatud teise riigi õigusega.

Artikkel 16

1. Vanemliku vastutuse tekkimist või lõppemist seadusest tulenevalt, ilma kohtu- või haldusasutuse sekkumiseta, reguleeritakse lapse alalise elukohariigi õigusega.

2. Vanemliku vastutuse tekkimist või lõppemist lepingu või ühepoolse tehingu alusel, ilma kohtu- või haldusasutuse sekkumiseta, reguleeritakse lapse alalise elukohariigi õigusega lepingu või ühepoolse tehingu jõustumise ajal.

3. Vanemlik vastutus lapse alalise elukohariigi õiguse alusel säilib ka pärast seda, kui alaliseks elukohaks saab teine riik.

4. Lapse alalise elukoha muutumisel reguleeritakse vanemliku vastutuse tekkimist seadusest tulenevalt isikul, kellel ei ole sellist vastutust, uue alalise elukohariigi õigusega.

Artikkel 17

Vanemliku vastutuse teostamist reguleeritakse lapse alalise elukohariigi õigusega. Kui lapse alaline elukoht muutub, reguleeritakse seda uue alalise elukohariigi õigusega.

Artikkel 18

Artiklis 16 osutatud vanemliku vastutuse võib lõpetada või selle teostamise tingimusi muuta käesoleva konventsiooni alusel võetud meetmetega.

Artikkel 19

1. Kolmanda isiku ja selle isiku vahel, kellel oleks õigus tegutseda lapse seadusliku esindajana tehingu sõlmimiskoha riigi õiguse alusel, sõlmitud tehingu kehtivust ei saa vaidlustada ja kolmas isik ei saa kanda vastutust üksnes seetõttu, et teisel isikul ei olnud käesoleva peatüki sätetes määratud õiguse alusel õigust tegutseda lapse seadusliku esindajana, välja arvatud juhul, kui kolmas isik teadis või pidanuks teadma, et vanemlikku vastutust reguleeritakse viimati nimetatud õigusega.

2. Eelmist lõiget kohaldatakse üksnes juhul, kui tehingu sõlmisid sama riigi territooriumil asuvad isikud.

Artikkel 20

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse ka siis, kui nendes määratud õigus on kolmanda riigi õigus.

Artikkel 21

1. Käesolevas peatükis tähendab „õigus" muud osalisriigis jõus olevat õigust kui tema kollisiooninormid.

2. Kui vastavalt artiklile 16 kohaldatav õigus on kolmanda riigi oma ja kui selle riigi kollisiooninormides määratakse muu kolmanda riigi õigus, kes kohaldaks oma õigust, kohaldatakse viimati nimetatud riigi õigust. Kui see kolmas riik ei kohalda oma õigust, kohaldatakse artiklis 16 määratud õigust.

Artikkel 22

Käesoleva peatüki sätetes määratud õiguse kohaldamisest võib keelduda üksnes siis, kui kohaldamine oleks oluliselt vastuolus avaliku korraga, võttes arvesse lapse parimad huvid.

IV PEATÜKK

TUNNUSTAMINE JA TÄITMINE

Artikkel 23

1. Osalisriikide poolt võetud meetmeid tunnustatakse seaduse alusel kõikides teistes osalisriikides.

2. Tunnustamisest võib siiski keelduda:

a) kui meetme võttis asutus, kelle pädevus ei põhinenud ühel II peatükis sätestatud alusel;

b) kui meede võeti, välja arvatud kiireloomulise olukorra puhul, kohtu- või haldusmenetluse kontekstis, andmata lapsele võimalust tema ärakuulamiseks, rikkudes selle riigi olulisi protsessiõiguspõhimõtteid, kus taotletakse tunnustamist;

c) iga isiku taotluse alusel, kes väidab, et meede kahjustab tema vanemlikku vastutust, kui see meede võeti, välja arvatud kiireloomulise olukorra puhul, andmata sellisele isikule võimalust tema ärakuulamiseks;

d) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle riigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse parimad huvid;

e) kui meede ei sobi kokku kolmandas lapse alalise elukoha riigis hiljem võetud meetmega, kui hilisem meede vastab selle riigi tunnustamisnõuetele, kus tunnustamist taotletakse;

f) kui ei järgita artiklis 33 sätestatud menetlust.

Artikkel 24

Ilma et see piiraks artikli 23 lõike 1 kohaldamist, võib iga huvitatud isik taotleda osalisriigi pädevatelt asutustelt otsuse tegemist teises osalisriigis võetud meetme tunnustamise või mittetunnustamise kohta. Menetlust reguleeritakse selle riigi õiguse alusel, kus tunnustust taotletakse.

Artikkel 25

Selle riigi asutusele, kus tunnustust taotletakse, on siduvad need tõsiasjad, mis on meetme võtnud riigi asutuse pädevuse aluseks.

Artikkel 26

1. Kui ühes osalisriigis võetud ja seal rakendatavate meetmete puhul on vaja neid rakendada teises osalisriigis, kuulutatakse need huvitatud poole taotluse korral rakendatavaks või registreeritakse rakendamise eesmärgil teises osalisriigis selle riigi õiguses sätestatud korras.

2. Iga osalisriik kohaldab rakendatavaks kuulutamise või registreerimise suhtes lihtsat ja kiiret menetlust.

3. Rakendatavaks kuulutamise või registreerimise taotluse võib tagasi lükata vaid ühel artikli 23 lõikes 2 sätestatud põhjustest.

Artikkel 27

Ilma et see piiraks eelmiste artiklite kohaldamiseks vajalikku kontrolli, ei tee selle riigi asutused, kus tunnustamist taotletakse, võetud meetmete sisulist kontrolli.

Artikkel 28

Ühes osalisriigis võetud või teises osalisriigis rakendatavaks kuulutatud või rakendamise eesmärgil registreeritud meetmeid rakendatakse viimati nimetatud riigis nii, nagu need oleksid võetud selle riigi asutuste poolt. Meetmete rakendamine toimub vastavalt selle riigi õigusele, kus tunnustamist taotletakse, sellises õiguses sätestatud ulatuses, võttes arvesse lapse parimaid huve.

V PEATÜKK

KOOSTÖÖ

Artikkel 29

1. Osalisriik määrab keskasutuse, kes täidab konventsiooniga sellistele asutustele pandud kohustusi.

2. Liitriigid ning riigid, kellel on rohkem kui üks õigussüsteem, ja riigid, kellel on autonoomsed territoriaalüksused, võivad määrata mitu keskasutust ning täpsustada nende ülesannete territoriaalse või individuaalse ulatuse. Kui riik on määranud mitu keskasutust, määrab ta keskasutuse, kellele võib saata kõik teated selle riigi piires olevale asjakohasele keskasutusele edastamiseks.

Artikkel 30

1. Keskasutused teevad omavahelist koostööd ja edendavad koostööd oma riikide pädevate asutuste vahel, et saavutada käesoleva konventsiooni eesmärgid.

2. Nad võtavad konventsiooni kohaldamisega seoses asjakohaseid meetmeid, et anda teavet lastekaitsega seotud seaduste ja teenuste kohta nendes riikides.

Artikkel 31

Osalisriigi keskasutus võtab otseselt või riigiasutuste või teiste organite abil asjakohaseid meetmeid, et:

a) hõlbustada teabevahetust ja anda käesoleva peatüki artiklites 8 ja 9 nimetatud abi;

b) hõlbustada vahenduse, lepitamise või samalaadsete vahendite abil kokkulepitud lahendusi lapse isiku või vara kaitseks olukordade puhul, mille suhtes kohaldatakse käesolevat konventsiooni;

c) anda teise osalisriigi pädeva asutuse taotluse korral abi lapse asukoha kindlakstegemisel, kui on ilmne, et laps asub selle riigi territooriumil, kellele taotlus esitati, ja vajab kaitset.

Artikkel 32

Keskasutuse või mis tahes osalisriigi, kellega lapsel on märkimisväärne seos, muu pädeva asutuse taotluse korral võib selle osalisriigi keskasutus, kus on lapse alaline elukoht ja kus laps asub, otseselt või riigiasutuse või teise organi abil:

a) esitada aruande lapse olukorra kohta;

b) paluda oma riigi pädeval asutusel kaaluda vajadust võtta meetmeid lapse isiku või vara kaitseks.

Artikkel 33

1. Kui artiklite 5–10 alusel pädev asutus kavandab lapse paigutamist kasuperekonda või hooldeasutusse või lapse hooldamist *kafalah* või samalaadse institutsiooni poolt ja kui see paigutamine või hooldamine toimub teises osalisriigis, peab nimetatud asutus kõigepealt konsulteerima viimati nimetatud riigi keskasutuse või muu pädeva asutusega. Sel eesmärgil edastab ta aruande lapse kohta koos kavandatava paigutamise või hooldamise põhjendustega.

2. Paigutamise või hooldamise otsuse võib teha taotluse esitanud riigis üksnes siis, kui keskasutus või muu taotletava riigi pädev asutus on paigutamise või hooldamisega nõus, võttes arvesse lapse parimad huvid.

Artikkel 34

1. Kui kavandatakse kaitsemeedet, võib pädev asutus käesoleva konventsiooni alusel, kui lapse olukord seda nõuab, taotleda teise osalisriigi asutuselt, kellel on lapse kaitse seisukohalt olulist teavet, sellise teabe edastamist.

2. Osalisriik võib teatada, et lõike 1 alusel tehtavad taotlused tuleb edastada tema asutustele üksnes keskasutuse kaudu.

Artikkel 35

1. Osalisriigi pädevad asutused võivad paluda teise osalisriigi asutustel abistada käesoleva konventsiooni alusel võetud kaitsemeetmete rakendamisel, eelkõige tagades lapsega suhtlemise õiguse ja regulaarsete otsekontaktide õiguse tõhusa teostamise.

2. Selle osalisriigi asutused, kus laps alaliselt ei ela, koguvad selles riigis elava vanema taotlusel, kes püüab saada või säilitada lapsega suhtlemise õigust, teavet või tõendeid ning teevad otsuse selle kohta, kas vanem on sobiv kasutama lapsega suhtlemise õigust, ja lapsega suhtlemise tingimuste kohta. Asutus, kellel on artiklite 5–10 alusel pädevus lahendada lapsega suhtlemise õigusega seotud avaldus, võtab enne otsuse tegemist sellise teabe, tõendid ja järelduse vastu ning arvestab seda.

3. Asutus, kellel on artiklite 5–10 alusel pädevus otsustada lapsega suhtlemise õiguse üle, võib peatada menetluse lõike 2 alusel esitatud taotluse tulemuste selgumiseni, eelkõige juhul, kui ta kaalub avaldust piirata või võtta ära lapsega suhtlemise õigused, mis anti lapse endises alalises elukohariigis.

4. Mitte miski käesolevas artiklis ei takista artiklite 5–10 alusel pädeval asutusel võtta ajutisi meetmeid kuni lõike 2 alusel esitatud taotluse tulemuste selgumiseni.

Artikkel 36

Kui last ähvardab tõsine oht ja kui selle osalisriigi pädevatele asutustele, kus on võetud või kaalumisel meetmed lapse kaitseks, on teatatud, et lapse elukoht on muutunud või et laps asub teises riigis, teavitavad nimetatud asutused selle teise riigi asutusi seonduvast ohust ning võetud või kaalumisel olevatest meetmetest.

Artikkel 37

Asutus ei taotle ega edasta teavet käesoleva peatüki alusel, kui see võib tema arvates seada ohtu lapse või tema vara või kujutada tõsist ohtu lapse perekonnaliikme vabadusele või elule.

Artikkel 38

1. Ilma et see piiraks võimalust kehtestada mõistlikud tasud teenuste osutamise eest, kannavad osalisriikide keskasutused ja teised riigiasutused käesoleva peatüki sätteid kohaldades oma kulud ise.

2. Iga osalisriik võib tasude jaotamise suhtes sõlmida kokkuleppe ühe või enama osalisriigiga.

Artikkel 39

Iga osalisriik võib sõlmida kokkuleppe ühe või enama osalisriigiga, et parandada käesoleva peatüki kohaldamist nende omavahelistes suhetes. Riigid, kes on sõlminud sellise kokkuleppe, edastavad selle koopia konventsiooni hoiulevõtjale.

VI PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 40

1. Lapse alalise elukoha osalisriigi asutused või selle osalisriigi asutused, kus võeti kaitsemeede, võivad edastada isikule, kellel on vanemlik vastutus, või isikule, kellele on usaldatud lapse või tema vara kaitse, tema taotluse korral tõendi, milles on märgitud, millises pädevuses sellel isikul on õigus tegutseda ja talle antud volitused.

2. Tõendil märgitud pädevuse ja volituste kuulumist sellele isikule eeldatakse, kui ole tõestatud vastupidist.

3. Iga osalisriik määrab tõendi koostamiseks pädeva ametiasutuse.

Artikkel 41

Konventsiooni alusel kogutud või edastatud isikuandmeid kasutatakse üksnes eesmärkidel, milleks need koguti või edastati.

Artikkel 42

Asutused, kellele teave edastatakse, tagavad selle konfidentsiaalsuse vastavalt oma riigi seadustele.

Artikkel 43

Kõik käesoleva konventsiooni alusel saadetud või edastatud dokumendid vabastatakse legaliseerimisest või muust samalaadsest formaalsusest.

Artikkel 44

Iga osalisriik võib määrata asutused, kellele tuleb taotlused artiklite 8, 9 ja 33 alusel adresseerida.

Artikkel 45

1. Artiklites 29 ja 44 osutatud kindlaksmääramised tehakse teatavaks Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverentsi alalisele büroole.

2. Artikli 34 lõikes 2 osutatud teade esitatakse konventsiooni hoiulevõtjale.

Artikkel 46

Osalisriik, kus lapse isiku või vara kaitse suhtes kohaldatakse eri õigussüsteeme või -normistikke, ei ole kohustatud kohaldama konventsiooni eeskirju üksnes selliste eri süsteemide või õigusnormistike konfliktide suhtes.

Artikkel 47

Sellises riigis, kus käesoleva konventsiooniga reguleeritud küsimuste suhtes kohaldatakse erinevates territoriaalüksustes kahte või enamat õigussüsteemi või -normistikku, tähendab viide:

1. alalisele elukohale selles riigis viidet alalisele elukohale territoriaalüksuses;

2. lapse asumisele selles riigis viidet lapse asumisele territoriaalüksuses;

3. lapse vara asukohale selles riigis viidet lapse vara asukohale territoriaalüksuses;

4. riigile, mille kodanikuks laps on, viidet selle riigi õiguses määratud territoriaalüksusele või asjakohaste eeskirjade puudumisel viidet territoriaalüksusele, millega lapsel on kõige tihedam seos;

5. riigile, mille asutustele on esitatud abielulahutuse, lapse vanemate lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise taotlus, viidet territoriaalüksusele, mille asutustele on esitatud selline taotlus;

6. riigile, millega lapsel on märkimisväärne seos, viidet territoriaalüksusele, millega lapsel on nimetatud seos;

7. riigile, kuhu laps on viidud või kus teda on hoitud, viidet asjakohasele territoriaalüksusele, kuhu laps on viidud või kus teda on hoitud;

8. selle riigi organitele või asutustele, välja arvatud keskasutused, viidet nendele organitele või asutustele, kellel on lubatud tegutseda territoriaalüksuses;

9. selle riigi õigusele, menetlusele või asutusele, kus meede võeti, viidet selle territoriaalüksuse õigusele, menetlusele või asutusele, kus meede võeti;

10. selle riigi õigusele, menetlusele või asutusele, kellele taotlus esitati, viidet selle territoriaalüksuse õigusele, menetlusele või asutusele, kellelt taotletakse tunnustamist või täitmist.

Artikkel 48

III peatüki alusel kohaldatava õiguse kindlakstegemisel riigi suhtes, mis koosneb kahest või enamast territoriaalüksusest, millest igaühel on käesoleva konventsiooniga hõlmatud küsimuste suhtes oma õigussüsteem või -normistik, kohaldatakse järgmisi eeskirju:

a) kui sellises riigis on jõus eeskirjad, millega saab kindlaks teha, millise territoriaalüksuse õigus on kohaldatav, siis kohaldatakse selle üksuse õigust;

b) selliste eeskirjade puudumisel kohaldatakse asjakohase territoriaalüksuse õigust, nagu on sätestatud artiklis 47.

Artikkel 49

III peatüki alusel kohaldatava õiguse kindlakstegemisel riigi suhtes, kus on kaks või enam õigussüsteemi või -normistikku, mis kehtivad isikute eri kategooriate suhtes käesoleva konventsiooniga hõlmatud küsimustes, kohaldatakse järgmisi eeskirju:

a) kui sellises riigis on jõus eeskirjad, millega saab kindlaks teha, milline õigus on kohaldatav, siis kohaldatakse seda õigust;

b) selliste eeskirjade puudumisel kohaldatakse õigussüsteemi või õigusnormistikku, millega lapsel on tihedam seos.

Artikkel 50

Käesolev konventsioon ei mõjuta 25. oktoobri 1980. aasta rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslike küsimuste konventsiooni kohaldamist mõlema konventsiooni poolte vahel. Miski ei piira siiski käesoleva konventsiooni sätetele tuginemist ebaseaduslikult äraviidud või kinnipeetud lapse tagasisaamise või lapsega suhtlemise õiguse saamise eesmärgil.

Artikkel 51

Osalisriikide vahelistes suhetes asendab käesolev konventsioon alaealiste kaitse suhtes ametiasutuste volitusi ja kohaldatavat õigust käsitleva 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsiooni ja 12. juunil 1902. aastal Haagis allakirjutatud alaealiste eestkostet reguleeriva konventsiooni, ilma et see piiraks eespool nimetatud 5. oktoobri 1961. aasta konventsiooni alusel võetud meetmete tunnustamist.

Artikkel 52

1. Käesolev konventsioon ei mõjuta rahvusvahelisi õigusakte, mille poolteks osalisriigid on ja mis sisaldavad sätteid konventsiooniga reguleeritavate küsimuste kohta, kui selliste õigusaktide poolteks olevad riigid ei esita vastupidist avaldust.

2. Käesolev konventsioon ei mõjuta ühe või enama osalisriigi võimalust sõlmida kokkuleppeid, mis sisaldavad laste suhtes, kelle alaliseks elukohaks on selliste kokkulepete poolteks olevad riigid, sätteid käesoleva konventsiooniga reguleeritavate küsimuste kohta.

3. Ühe või enama osalisriigi poolt sõlmitavad kokkulepped käesoleva konventsiooni reguleerimisalasse jäävates küsimustes ei mõjuta käesoleva konventsiooni kohaldamist selliste riikide suhetes teiste osalisriikidega.

4. Eelmisi lõikeid kohaldatakse ka ühtsete õigusaktide suhtes, mis põhinevad asjaomaste riikide piirkondlikel või muud laadi erisidemetel.

Artikkel 53

1. Konventsiooni kohaldatakse meetmete suhtes üksnes siis, kui need on võetud riigis pärast konventsiooni jõustumist selles riigis.

2. Konventsiooni kohaldatakse nende meetmete tunnustamise ja täitmise suhtes, mis on võetud pärast konventsiooni jõustumist meetme võtmise riigi ja selle riigi vahel, kellele taotlus esitati.

Artikkel 54

1. Iga keskasutusele või muule osalisriigi asutusele saadetud teade peab olema algkeeles ja sellele lisatakse tõlge teise riigi ametlikku keelde või ühte ametlikest keeltest või kui see ei ole võimalik, siis tõlge prantsuse või inglise keelde.

2. Osalisriik võib siiski, esitades reservatsiooni vastavalt artiklile 60, protestida kas prantsuse või inglise keele kasutamise vastu.

Artikkel 55

1. Osalisriik võib vastavalt artiklile 60 teha järgmised reservatsioonid:

a) jätta oma asutustele pädevuse võtta meetmeid lapse vara kaitseks, mis asub tema territooriumil;

b) jätta endale õiguse mitte tunnustada vanemlikku vastutust või meedet, kui see ei sobi kokku tema asutuste poolt mis tahes selle varaga seoses võetud meetmega.

2. Reservatsiooni puhul võib piirduda teatavate vara kategooriatega.

Artikkel 56

Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverentsi peasekretär kutsub korrapäraste ajavahemike järel kokku erikomisjoni, et kontrollida konventsiooni praktilist toimimist.

VII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 57

1. Käesolev konventsioon on allakirjutamiseks avatud riikidele, kes olid Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverentsi liikmed selle kaheksateistkümnenda istungjärgu ajal.

2. Konventsioon ratifitseeritakse, võetakse vastu ja kiidetakse heaks ning ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmiskiri antakse hoiule Madalmaade Kuningriigi välisministeeriumile, kes on konventsiooni hoiulevõtja.

Artikkel 58

1. Iga riik võib konventsiooniga ühineda pärast seda, kui konventsioon on jõustunud vastavalt artikli 61 lõikele 1.

2. Ühinemiskiri antakse hoiule hoiulevõtjale.

3. Selline ühinemine mõjutab üksnes ühineva riigi ja nende osalisriikide vahelisi suhteid, kes ei ole esitanud vastuväiteid tema ühinemise suhtes kuue kuu jooksul pärast artikli 63 punktis b osutatud teate kättesaamist. Sellise vastuväite võivad esitada riigid ka konventsiooni ratifitseerimise, vastuvõtmise või heakskiitmise hetkel pärast ühinemist. Igast sellisest vastuväitest tuleb teatada hoiulevõtjale.

Artikkel 59

1. Kui riigis on kaks või enam territoriaalüksust, kus käesolevas konventsioonis käsitletavate küsimuste suhtes kehtivad erinevad õigussüsteemid, võib see riik käesoleva konventsiooni allakirjutamise, ratifitseerimise, vastuvõtmise, heakskiitmise või ühinemise hetkel deklareerida, et konventsioon laieneb kõigile tema territoriaalüksustele või üksnes ühele või enamale territoriaalüksusele, ning seda deklaratsiooni muuta, esitades mis tahes ajal teise deklaratsiooni.

2. Igast sellisest deklaratsioonist teatatakse hoiulevõtjale ja täpsustatakse selgesõnaliselt territoriaalüksused, mille suhtes konventsiooni kohaldatakse.

3. Kui riik ei esita käesoleva artikli alusel deklaratsiooni, laieneb konventsioon kõigile selle riigi territoriaalüksustele.

Artikkel 60

1. Iga riik võib hiljemalt ratifitseerimise, vastuvõtmise, heakskiitmise või ühinemise hetkel või deklaratsiooni esitamisel artiklis 59 nimetatud tingimuste alusel teha ühe või kaks artikli 54 lõikes 2 ja artiklis 55 ettenähtud reservatsiooni. Muid reservatsioone ei ole lubatud teha.

2. Iga riik võib igal ajal enda tehtud reservatsiooni tagasi võtta. Tagasivõtmisest teatatakse hoiulevõtjale.

3. Reservatsioon kaotab kehtivuse eelmises lõikes osutatud teatamisele järgneva kolmanda kalendrikuu esimesel päeval.

Artikkel 61

1. Käesolev konventsioon jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele kolmanda artiklis 57 osutatud ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmiskirja hoiuleandmisest.

2. Seejärel jõustub konventsioon:

a) iga riigi suhtes, kes ratifitseerib, võtab vastu või kiidab heaks käesoleva konventsiooni, selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja hoiuleandmisest;

b) iga ühineva riigi suhtes selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele artikli 58 lõikes 3 sätestatud kuuekuulisest ajavahemikust;

c) territoriaalüksuse suhtes, millele konventsiooni laiendati kooskõlas artikliga 59, selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele nimetatud artiklis osutatud teatamisest.

Artikkel 62

1. Käesoleva konventsiooniga ühinenud riik võib selle denonsseerida, saates sellekohase kirjaliku teate hoiulevõtjale. Denonsseerimine võib piirduda teatavate territoriaalüksustega, mille suhtes käesolevat konventsiooni kohaldatakse.

2. Denonsseerimine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kaheteistkümnekuulise ajavahemiku möödumisele teate kättesaamisest hoiulevõtja poolt. Kui teates on denonsseerimise jõustumiseks määratud pikem ajavahemik, jõustub denonsseerimine pärast nimetatud pikema ajavahemiku möödumist.

Artikkel 63

Hoiulevõtja teatab Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverentsi liikmesriikidele ja ühinenud riikidele vastavalt artiklile 58 järgmist:

a) artiklis 57 osutatud allakirjutamisest, ratifitseerimisest, vastuvõtmisest ja heakskiitmisest;

b) artiklis 58 osutatud ühinemistest ja ühinemiste suhtes esitatud vastuväidetest;

c) konventsiooni jõustumiskuupäeva vastavalt artiklile 61;

d) artikli 34 lõikes 2 ja artiklis 59 viidatud deklaratsioonidest;

e) artiklis 39 osutatud kokkulepetest;

f) artikli 54 lõikes 2 ja artiklis 55 osutatud reservatsioonidest;

g) artiklis 62 osutatud denonsseerimistest.

Selle tõenduseks on allakirjutanud, olles selleks täielikult volitatud, käesolevale konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud 19. oktoobril 1996. aastal Haagis inglise ja prantsuse keeles, kusjuures mõlemad tekstid on võrdselt autentsed, ühes eksemplaris, mis antakse hoiule Madalmaade Kuningriigi valitsuse arhiivi ja mille tõestatud koopia saadetakse diplomaatiliste kanalite kaudu igale Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverentsi liikmesriigile selle kaheksateistkümnenda istungjärgu kuupäeval.